

Yttrande

Dnr: U2024/01380

2024-09-11

Skolverket
171 04 Solna

Remissvar avseende förslag om ett nationellt professionsprogram

Sammanfattning

Språklärarnas riksförbund ser styrkor och svagheter i det förslag som lagts fram. För språklärare är det viktigt att fortbildning på målspråket i målspråksländer särskilt beaktas, samt att kurser från de internationella organisationer som förser språklärare med relevant fortbildning även ska kunna tillgodoräknas. En nationell satsning på ett program för internationell fortbildning för språklärare är nödvändig. Vidare är det viktigt att professionsprogrammet är just för lärare som är legitimerade. Vi önskar därför se hårdare krav på huvudmannen att upprätta och genomföra en plan för behörighetsgivande utbildning för de obehöriga som idag arbetar i svensk skola. Vi är oroliga för att de utbildningar som ger meritering inte bereds utrymme inom den reglerade arbetstiden. Vårt förslag är att de kompetensutvecklingstimmar som redan finns inom ramen för arbetstidsavtalet ska kunna användas till meriteringsgivande fortbildning.

3. Skolverkets författningsförslag med kommentarer avseende ett nationellt professionsprogram

Skolverkets författningsförslag

Vi ser positivt på möjligheten att meritera sig i olika steg. För språklärare finns det i vissa sammanhang väldigt goda möjligheter till fortbildning internationellt, dels vid universitet och högskolor i andra länder, dels genom internationellt

erkända språkinstitut. **Vi anser att det är viktigt att även dessa utbildningar kan tillgodoräknas vid meritering.**

Vi är oroliga för att de utbildningar som ger meritering inte bereds utrymme inom den reglerade arbetstiden. I det arbetstidsavtal som idag gäller de flesta lärare i landets skolor finns 104 timmars kompetensutveckling per läsår. Som läget ser ut idag vet vi att många lärare inte får använda dessa timmar för att delta i kompetensutbildning som gäller ämnesfortbildning. **Vårt förslag är att dessa timmar ska kunna användas till meriteringsgivande fortbildning.**

4. Ramverk för ett nationellt professionsprogram

Avgränsningar av målgruppen

Vi anser att det är viktigt att professionsprogrammet är just för lärare som är legitimerade, och att de undantag som anges på sidorna 40-41 i första hand bör beredas fortbildning som ger dem behörighet som ger lärarlegitimation.

Som Skolverket kommenterar på sidan 43 ser vi också risker med att programmet förstärker bristen på likvärdighet gällande utbildad, behörig personal inom skola och förskola. **Vi önskar därför se hårdare krav på huvudmannen att upprätta och genomföra en plan för behörighetsgivande utbildning för de obehöriga som idag arbetar i svensk skola.** Vi ser till exempel inom ämnet engelska att ca 50% av de lärare som undervisar år 1-6 är obehöriga¹, vilket påverkar elevernas ämnesutveckling negativt på lång sikt.

5. Innehåll i en nationell struktur för kompetensutveckling

En nationell struktur för kompetensutveckling för lärare och förskollärare

Utöver de förslag som anges för former av kompetensutveckling vill vi tillägga **att kurser från de internationella organisationer som förser språklärare**

¹ <https://spraklararna.se/pressmeddelande-andelen-behoriga-larare-okar/>

med relevant fortbildning även ska kunna tillgodoräknas. Det handlar om exempelvis organisationer som Goethe-Institut och Cambridge English, men också universitet i andra länder.

För språklärare är det också av yttersta vikt att få möjlighet att underhålla sina språkkunskaper genom fortbildning på målspråket i målspråksländerna. Få huvudmän prioriterar denna sorts fortbildning och **vi vill se en nationell satsning på ett program för internationell fortbildning för språklärare**, där statliga resestipendier kan sökas för att säkerställa en regelbunden möjlighet till fortbildning i målspråksländer. Detta är ett viktigt steg i att främja likvärdigheten mellan skolor.

Kollegialt lärande inom ramarna för en professionell lärandegemenskap

Lärare har fått gott underlag för kollegialt lärande från centralt håll i form av till exempel *Språksprånget*, men **för att detta ska kunna räknas som meriterande anser vi att någon slags redovisning eller uppföljning är nödvändig**. Lektionsbesök av exempelvis rektor eller utvecklingsledare med ämneskompetens, följt av fördjupande samtal, skulle kunna vara en form. Enbart passivt deltagande kan inte anses tillräckligt för meritering.

För att det kollegiala lärandet ska leda till utveckling på vetenskaplig grund är det viktigt att ta in extern ämnesexpertis i form av artiklar, föreläsningar och litteratur, till exempel *Språksprånget* eller de kurser som *Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningssociologi vid Uppsala Universitet* ger enligt statligt uppdrag.

Olika förutsättningar att ta del av kompetensutveckling

Modersmåslärares förutsättningar

Förutsättningarna för Sveriges modersmåslärare är väldigt olika beroende på vilket språk man undervisar i. Sveriges universitet och högskolor erbjuder utbildning i många olika språk, och även ämnesdidaktisk utbildning och

fortbildning, men hela 181 språk undervisades läsåret 22/23 på grundskolor i landet². När det gäller språk där man inte kan få legitimationsgrundande behörighet i Sverige vill vi se möjligheter att samarbeta med andra länder inom EU och Norden. Utöver detta vill vi se **hårdare krav på huvudmannen att möjliggöra deltagande i de utbildningar som finns, med syftet att öka andelen behöriga modersmåls lärare** och i förlängningen andelen lärare som kan delta i professionsprogrammet.

för Språklärarnas riksförbund

Mia Smith, ordförande i Språklärarnas riksförbund
Göteborg

Carolina Ignell, vice ordförande i Språklärarnas riksförbund
Lund

Lena Hjelmstam, sekreterare i Språklärarnas riksförbund
Jönköping

Térese Mölsä, representant för franska i Språklärarnas riksförbund
Stockholm